

Reviderad rekommendation för redovisning av lokalkostnader

Bakgrund

På uppdrag av SUHF hösten 2007 arbetade en grupp fram rekommendationer för redovisning av lokalkostnader som ett komplement till den nya redovisningsmodellen för indirekta kostnader vid universitet och högskolor. Arbetsgruppens förslag till rekommendationer fastställdes av förbunds församlingen den 11 november 2008. Redovisningsmodellen började tillämpas från år 2009 medan rekommendationerna för lokalkostnadsredovisning började gälla från 2010.

På båda de områden som rekommendationerna behandlar har det framkommit att dessa gett upphov till flera praktiska problem som gjort att de blivit svåra att tillämpa.

Den ena frågan gäller vilka kostnadsslag som ska ingå i lokalkostnaderna. Det har visat sig att lärosätena skiljer sig åt när det gäller innehållet i lokalkostnader och olika åsikter har funnits om vad som är mest riktigt. Det är inte tillfredsställande att det inte finns enhetlighet på denna punkt eftersom lokalkostnaderna då inte blir riktigt jämförbara. Förslag till förändrad klassificering har framförts från den nätverksgrupp av ekonomer från lärosäten med medicinska fakulteter som diskuterar frågor kring den nya redovisningsmodellen.

Den andra frågan gäller metoden för beräkning och fördelning av direkta lokalkostnader. Den s.k. huvudmetoden i det gällande rekommendationen är väldigt svår att tillämpa i praktiken för de flesta. Metoden går ut på att lokalkostnaden för varje kostnadsbärare ska utgå från dess faktiska nyttjande av lokaler. För många framför allt större lärosäten ses detta som en tämligen orealistisk metod att fördela lokalkostnader genom den mängd kostnadsbärare som finns och den komplexa lokalsituation som föreligger. Önskemål har därför framkommit att ompröva vilken metod som ska rekommenderas.

Mot bakgrund av detta beslutade HfR i juni 2010 att ge en grupp med representanter från olika lärosäten och några forskningsfinansiärer i uppdrag att ta fram ett reviderat förslag på rekommendationer. Gruppens förslag presenterades i maj 2011 vid HfR:s konferens i Tylösand och har också varit ute på remiss till lärosätena.

Föreliggande rekommendationer är framtagna utifrån gruppens förslag och med beaktande av de synpunkter som inkommit från lärosätena.

Klassificering av lokalkostnader

En viktig målsättning med rekommendationerna är att lokalkostnaderna vid lärosätena ska vara enhetligt klassificerade och därmed vara jämförbara i så stor utsträckning som möjligt.

I befintliga rekommendationer används begreppet ”internhyra”. De ingående kostnadsslagen omfattar hyra, lokaldrift (media, skalskydd/larm, lokaltillbehör) och reparationer/förbättringsutgifter på annans fastighet. Begreppet internhyra ersätts nu av ”lokalkostnader” och antalet ingående kostnadslag utvidgas. Tanken är att de kostnadslag som ingår i resultaträkningens post för lokalkostnader bör ingå i begreppet lokalkostnader. För en kostnadsbärare ska då innehållet i lokalkostnaderna inte vara beroende av hur de olika kostnadsslagen redovisas i respektive lärosätes externredovisning. Vissa tjänster kan antingen utföras i egen regi eller i någon annans regi, vilket gäller för exempelvis lokalvård. Där det utförs i egen regi redovisas kostnaderna i huvudsak som personalkostnader på resultaträkningen, men som lokalkostnader när det utförs i annans regi. När kostnaderna redovisas på kostnadsbärarna är det dock viktigt att alla de olika kostnadslag som ska ingå i lokalkostnaderna, också verkligen redovisas som lokalkostnader på kostnadsbärarna, dvs. att även lokalvård utförd av egen anställd personal redovisas som lokalkostnader. Det gäller här för varje lärosäte att ordna den interna bokföringen när berörda kostnader vidarefördelas till kostnadsbärarna, så att detta blir fallet. Annars uppstår inte i redovisningen den enhetlighet i klassificeringen mellan lärosätena som eftersträvas.

I de fall ett lärosäte själv äger sina fastigheter kan dock viss avvikelse från angivna klassificering få förekomma.

Till lokalkostnader räknas följande kostnadslag:

1. Lokalhyra
2. Förprojektering (medverkan av egen personal)
3. Mediakostnad (el, värme, vatten)
4. Reparation och underhåll av lokaler (hyrda lokaler)
5. Avskrivningar på förbättringsutgifter på annans fastighet
6. Lokalvård
7. Bevakning
8. Larm, skalskydd, säkerhet
9. Lokaltillbehör

Förtydliganden

I kostnaden för lokalhyra ska även ingå lärosätets hyreskostnad för dess lokalreserv. I lokalreserven ingår lediga lokaler, lokaler under ombyggnad, evakueringslokaler och lokaler under avveckling.

Kostnader för egen personal som medverkar i förprojektering av en lokal bör räknas in i den lokalhyra som debiteras brukarna.

Avskrivningar på förbättringsutgifter på annans fastighet (lokalanpassningar, fasta installationer etc.) redovisas som avskrivningar på resultaträkningen. Dessa avskrivningskostnader bör dock föras till de lokalkostnader som redovisas på kostnadsbärarna.

Som lokaltillbehör räknas sådana förbrukningsinventarier som är nödvändiga för att göra lokalen allmänt användbar för den bedrivna verksamheten. Dit hör fast armatur för belysning, persienner, gardiner, fasta mattor.

Kostnader som *inte* klassificeras som lokalkostnader:

1. Egna resurser för lokalplanering och fastighetsadministration
2. Avskrivningar på inredning och utrustning
3. Egendomsförsäkring
4. Vaktmästeri och logistik

Förtydliganden

Kostnader för personal inom lärosätet som arbetar med lokalplanering och administration av fastighetsbeståndet ska höra till de gemensamma kostnader som redovisas som indirekta kostnader på kostnadsbärarna.

Den inredning och utrustning som här avses, är s.k. lös inredning som inte hör till fastighetens funktion utan mer till den verksamhet som bedrivs.

Beräkning och fördelning av lokalkostnader

Målsättningen för beräkning och fördelning av lokalkostnader är att dessa ska redovisas så rättvisande som möjligt på kostnadsbärarna. En överordnad princip är då att vid beräkningarna skilja på lokaler som används för grundutbildning, forskning och stödverksamhet.

Metoden för att uppnå denna rättvisande redovisning är mycket beroende av förhållandena på de olika lärosätena. Ett mindre lärosäte med kanske sammanhållna campuslokaler och både färre organisatoriska enheter och färre antal kostnadsbärare, har förmodligen en enklare väg att komma fram till en rättvis fördelning än ett större lärosäte med mer komplexa förhållanden i dessa avseenden.

Som bärande princip gäller att lärosätets lokaler ska fördelas per institution så att dess lokalkostnader sedan kan fördelas på kostnadsbärarna enligt den metod som lärosätet finner mest ändamålsenlig, rättvisande och kostnadseffektiv.

Lokaler för stödverksamheten på olika nivåer ska ingå i de gemensamma kostnader som redovisas som indirekta kostnader på kostnadsbärarna.

Metoder för fördelning och bokning av lokalkostnader.

1. Faktiskt lokalnyttjande per kostnadsbärare

Lokalkostnaden beräknas för varje kostnadsbärare genom att det faktiska nyttjandet av lokalerna fastställs för kostnadsbäraren och motsvarande lokalkostnad bokas direkt på kostnadsbäraren. I metoden är det lämpligt att det i kvadratmeterpriset även ingår gemensamhetsytor såsom korridorer, lunchrum, toaletter etc. Denna metod överensstämmer i princip med huvudmetoden i de tidigare rekommendationerna.

2. Påläggsmetod

Enligt denna metod fördelas lokalkostnaderna enligt någon form av påläggsmetod. Exempel på sådana påläggsmetoder är (a) pålägg efter lönekostnaden på kostnadsbärarna och (b) pålägg efter antal anställda konterade på kostnadsbärarna.

Enligt den första metoden ska lokalkostnaderna delas upp mellan utbildning och forskning och lokalkostnaden relateras till budgeterade lönekostnader inom respektive område. Relationen blir en procentsats som läggs in i ekonomisystemet och som genererar ett lönekostnadspålägg efter utfallet av lönekostnader på varje kostnadsbärare.

I den andra metoden beräknas lokalkostnaden per anställd (heltidsekvivalent) och ett lokalkostnadspålägg per anställd erhålls. I denna metod görs ingen uppdelning av lokalkostnaden i utbildning och forskning. Lokalkostnadspålägget per anställd fördelas i ekonomisystemet efter hur varje anställd är konterad.

3. Kombination av båda metoderna

En möjlighet är också att kombinera ovanstående två metoder. De lokaler som direkt kan hänföras till en eller flera kostnadsbärare bokas på dessa medan övriga lokaler bokas med pålägg på övriga kostnadsbärare. I kvadratmeterpriset bör ingå även gemensamhetsytor.